

ИСТОЧНИКИ ИЛЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРИАЛА

19. Conan Doyle A. *Playing with Fire and Other Stories* / Arthur Conan Doyle. – М. : Изд-во “Менеджер”, 2000. – 288 p.
20. Dreiser Th. *Sister Carrie* / Theodore Dreiser. – М. : Foreign languages publishing house, 1958. – 510 p.
21. Dumas A. *La Reine Margot* / Alexandre Dumas. – М. : Editions en langues etrangeres, 1955. – 694 p.
22. Siddons A. R. *Colony* / Anne Rivers Siddons. – L. : Warner Books, 1995 – 568 p.
23. Woolf V. *Mrs. Dalloway* / Virginia Woolf. – М. : Изд-во “Менеджер”, 2000. – 288 p.

ПРЕДИКАТНО-АРГУМЕНТНА МОТИВАЦІЯ ІХТІОНІМІВ (на матеріалі англійської та української мов)

ШВЕЦЬ Н. В.

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова

На сучасному етапі розвитку мовознавства стає цілком очевидною тенденція до взаємозбагачення наук. Так, інтенсивний розвиток когнітивної науки сприяв появі нової галузі лінгвістики – когнітивної ономаціології, завданнями якої, за О. Селівановою, є “з’ясування когнітивного механізму породження найменувань, аналіз мотиваційних типів номінативних одиниць різного статусу” [22, с. 430]. І хоча проблема мотивації має давню історію вивчення [2; 4; 9; 10; 12; 15; 17; 25], проте останнім часом науковці все частіше розглядають її у світлі когнітивної ономаціології [3; 8; 11; 14; 16; 19; 20; 21].

На думку О. Селіванової, дослідження мотивації потребує врахування двох аспектів: традиційно лінгвістичного, що відображає словотворчий і семантичний зв’язок між похідним словом та його мотиваційною ознакою, а також когнітивного, який устанавлює операційні ланки номінації від індивідуальних чуттєвих образів до формування у процесі спільної практичної діяльності уявлення, поняття про референт і далі до вибору у внутрішньому лексиконі мотиваційної ознаки на ґрунті смислового зв’язку з іншим поняттям [21, с. 21].

Актуальність наукової розвідки визначається загальною спрямованістю сучасних лінгвістичних праць на вивчення когнітивних механізмів творення мовних одиниць.

Питання мотивації іхтіонімів привертало увагу представників різних наукових шкіл. У славістиці мотивація іхтіонімів розглядалася з погляду етимології (В. Усачова [26], М. Голев [6], К. Березовська [1]), деривації (В. Усачова [26]), в етнолінгвістичному (І. Козубенко [13], С. Мілач [18]) та термінологічному (О. Герд [5]) ракурсах. У германістиці іхтіоніми описано в когнітивно-ономаціологічному висвітленні (С. Стройкова [23]). У зіставному аспекті мотивацію іхтіонімів проаналізовано в ономаціологічному ракурсі на матеріалі англійської та російської мов (І. Гусева [7]).

Метою статті є аналіз предикатно-аргументної мотивації англійських

та українських іхтіонімів.

Досягнення поставленої мети реалізується шляхом вирішення таких завдань:

– охарактеризувати предикатно-аргументний різновид мотивації;

– встановити особливості предикатно-аргументної мотивації англійських та українських іхтіонімів.

Застосування когнітивного аспекту вивчення номінаційних процесів дало змогу з'ясувати, що при творенні номінативних одиниць використовуються різні психічні механізми, пізнавальні можливості свідомості, що зумовило принципово новий підхід до диференціації мотиваційних відношень. Залежно від способу репрезентації та селекції в ономасіологічній структурі компонентів у ментально-психонетичному комплексі, О. Селіванова виділяє такі різновиди мотивації: пропозиційно-диктумна, асоціативно-термінальна, модусна, змішана та міфологемна. Пропозиційно-диктумний тип мотивації має гіперонімічний / еквонімічний та **предикатно-аргументний** різновиди [20, с. 162–163].

Предикатно-аргументний різновид мотивації ґрунтується на доборі мотиватора із фрагмента істинних, об'єктивних знань про риб, вербалізованих у знаках із прямими значеннями. Цей різновид мотивації пов'язаний з вибором мотиваторів, що корелюють з різноманітними компонентами предикатно-аргументних структур (структур репрезентації знань, що містять предикат та аргументи, які характеризують предмет чи ситуацію) [21, с. 379].

Центром предикатно-аргументної структури є **предикат**, який пов'язує всі інші компоненти інтеріоризованої ситуації. Здебільшого функцію предикатів виконують дієслова – компактні найменування ситуацій і структур дійсності, які неминуче тягнуть за собою уявлення про учасників ситуації і важливі компоненти позначеної структури діяльності [24, с. 54].

Аналіз фактичного матеріалу показав, що серед **предикатів**, які визначають диференціацію дій і поведінки суб'єктів, позначених іхтіонімами, як в англійській, так і в українській мові, доволі поширеними є мотиватори позначення способу поведінки риби. Так, англійський іхтіонім *darther* мотивований предикатом, що позначає особливості пересування цього виду риб у воді – “*Darters do not swim in the same way that most fish do; instead, they leap from one spot to another with short jumps or “darts”*” [37, р. 107]; найменування *basking shark* пов'язане з тим, що цей вид акул плаває дуже близько до поверхні води, таким чином гріючись на сонці – “... *often swims slowly close to the surface, found chiefly in the open ocean*” [34], іхтіонім *climbing gourami* мотивований предикатом, що вказує на здатність риби вилазити на різні поверхні, використовуючи плавники та хвіст – “*Climbing Gouramis are so named due to their ability to “climb” out of water and “walk” short distances*”. [40]. Назва *flyingfishes* пов'язана з можливістю цього виду завдяки плавникам, схожим на крила, пролітати невелику відстань над поверхнею води – “*Distinguished by their long winglike pectoral fins (used for aerial gliding); some also have enlarged pelvic fins*” [35, р. 113].

Український іхтіонім *причепна* теж мотивовано предикатом способу руху: “*Причепна – морська риба з веретеноподібним тілом і присоском на голові, за допомогою якого вона прикріплюється, прилипає до інших риб або днища суден і пасивно переміщується на значні відстані*” [30].

Аналогічно мотивовані англійські іхтіоніми *lookdown* [38, p. 119], *jolthead porgy* [38, p. 150], *clingfishes* [35, p. 108] та українські *щипавка* [27], *землерий* [27], *риба-присоска* [27], *стрибка* [27].

Англійський іхтіонім *sandburrowers* та український *ніскорийка* мотивовані предикатом способу поведінки (*barrow* та *риту* відповідно) та об'єктом дії (*sand*, *нісок*) – “*They live in shallow waters close to the shore, burrowing into sandy areas swept by currents or by surf*” [40]; “*Піскорийка – личинка міноги, яка має властивість зариватись у нісок*” [30].

Мотиватором англійських іхтіонімів є також предикат способу харчування, тоді як в українській мові такий мотиватор відсутній. Так, іхтіонім *gulper eel* мотивовано здатністю риби під час харчування ковтати (*galp*) велику кількість їжі – “*The mouth is loosely hinged, and can be opened wide enough to swallow an animal much larger than itself*” [39]. Назва *sucker* пов'язана з тим, що цей вид риби просто засмоктує свою їжу – “*The sucker is named after its sucker of a mouth. The mouths on these fish act as a vacuum cleaner of sorts*” [33].

Семантичні особливості предиката зумовлюють специфіку **об'єктного** мотиватора у структурі пропозиції, тобто живу чи неживу істоту, яка зазнає впливу з боку суб'єкта. У цьому випадку йдеться про об'єкт харчування риби. Такий мотиватор наявний лише в англійській мові. Так, мотиватором англійської назви *algae eater* є предикат способу харчування (*eat*) й гіперонімічний об'єкт харчування (*algae*) – “*Algae eater is a common name for many bottom-dwelling fishes that feed on algae*” [40]. Іхтіонім *grass carp* мотивовано об'єктом харчування *grass* – “*Primarily vegetarians, grass carp have earned their name by eating aquatic plants and submerged grasses*” [37, p. 75].

Дуже поширеним, як в англійській, так і в українській мовах, є мотиватор на позначення місця проживання чи активності риби – **локатив**. Локатив може представляти певний географічний регіон (англ. *Pacific lamprey* – “*The Pacific lamprey lives along the Pacific Coast of North America and Asia*” [40], аналогічно – *Pacific herring* [40], *Pacific cod* [40], укр. *атерина середземноморська* [27]) або вказувати на континент як місце поширення риби (англ. *European perch* – “*The European perch is a highly predatory species of perch found in Europe and Asia*” [40], *European eel* [40], *Australian herring* [40], *African lungfishes* [40], *Australian salmon* [40]; укр. *вугор європейський* – “*Розповсюджений вздовж берегів Європи від Чорного до Білого морів*”, аналогічно – *анчоус європейський* [27], *гірчак європейський* [27], *головень європейський* [27], *осетер європейський* [27], *сардина європейська* [27], *хек європейський* [27], *веслоніс північно-американський* [28]).

Батьківщину риби може представляти локатив, що фіксує еквонімічну назву сторони світу (англ. *northern pike* [40], укр. *колючка південна* [27], *бистрянга південна* [27], *бичок-цуцик західний* [27]) або певної території (англ. *Florida largemouth bass* [37, p. 38], *Bermuda chub* [38, p. 53], *Aleutian scate* [35, p. 49], укр. *осетер російський* [27], *кніповичія кавказька* [27], *мінога українська* [27], *марена румунська* [27], *селява кримська* [27]).

Мотиватор-локатив може фіксувати конкретну назву водойми, де ця особина поширена: англ. *Sevan trout* – “*The Sevan trout is an endemic fish species of Lake Sevan in Armenia*” [40], *Roanoke bass* [40], *Port Jackson shark* [40], *Gila trout* [40],

Ganges shark [40]; укр. підуст волзький – “Ареал виду: басейни Дону, Волги, Уралу, Емби” [27], пічкур-білопер дніпровський [32], пузанок каспійський [27].

Середовище перебування риби може також фіксуватися загальною назвою водойми (річка, озеро, струмок тощо), наприклад: англ. *lake whitefish* – “Habitat: large rivers and lakes” [34], *brook trout* [34], *bay pipefish* – “Habitat: common in eelgrass of bays and sloughs” [35, p. 131], *hillstream loach* [40]; укр. вугор річковий – “Розповсюджений в північній Атлантиці від Скандинавії до Марокко, в річках басейнів Середземного і Балтійського морів” [27], вугор морський – “...спостерігаються вдень в деяких частинах Середземного моря” [27], пструг струмковий [27], мінога річкова [31, с. 41], сом каналний [27], минь річковий [27].

Локативний мотиватор іхтіонімів може позначати не тільки назву водойми, а й інші місця перебування риби. Так, англ. іхтіонім *rock bass* мотивовано тим, що ця особина більшу частину часу проводить поблизу кам'янистого дна – “Rock bass almost always hold over rocky bottoms (resulting in the name “rock” bass)” [37, p. 47], як і укр. бичок скельний – “Мешкає переважно на кам'янистих ділянках прибережжя” [27] та кам'яний окунь – “... підстерігаючи здобич, ховається у щілинах скель” [31, с. 15]. Аналогічно утворено і такі англійські назви, як *cavefish* – “The cavefish is found in caves and adapted to life in the dark” [40], *sandbar shark* – “The sandbar shark, true to its nickname, is commonly found over muddy or sandy bottoms in shallow coastal waters” [40], *deepwater stingray* – “This species inhabits deeper water than any of the other stingarees” [40], *deepwater* [36]. До цієї групи відносимо також українські іхтіоніми стерлядь прісноводна [27], микіжа прісноводна [27] та верховодка звичайна – “Тримається на глибині не більше півметра, а в теплу погоду біля самої поверхні” [27].

Середовище перебування риби в іхтіонімах може іноді позначатися мотиватором-комітативом, що фіксує лише складову частину цього середовища, наприклад: англ. *kelp pipefish* – “Habitat: kelp beds, rarely in bays; to 48 ft. (15 m)” [35, p. 130], *ricefish* – “The common name of the group derives from the fact that many species are found in Japanese rice paddies” [40]; укр. бичок-зеленчак – “Бичок-зеленчак будує гніздо із залишків водоростей і водної рослинності” [27].

Англійські назви риб мотивуються також **темпоративом** – компонентом, що виражає часові характеристики. В українській мові цей мотиватор не використовується. Темпоратив на позначення пори року в англійських іхтіонімах зазвичай пов'язаний із вказівкою на період активності дорослих особин: *summer flounder* – “It typically prefers relatively shallow waters and depths of up to 100 feet during warmer months, then moves offshore in the winter to deeper, cooler water of 150 to 500 feet” [38, p. 79], *winter flounder* – “Winter flounder are found inshore in estuaries and coastal ocean areas. In the mid-Atlantic they stay inshore from January through April” [38, p. 80]. Іхтіонім *night smelt* теж мотивований темпоративом на позначення частини доби, коли риба активна – “...spawns in surf at night” [35, p. 82].

Особливості будови тіла риби позначають мотиватори рівня кількості – **квантитативи**. Так, зовнішній вигляд особин часто оцінюється за їх розміром. Розмір риби, представлений компонентом рівня кількості, може бути

диференційною ознакою видів риб як у межах однієї родини (англ. *greater amberjack* [38, p. 31], *lesser amberjack* [38, p. 32], *greater sand perch* – “*The Greater Sand Perch is the largest of the nine sand perches found in Mexican waters achieving 14.6 inches in length which is a full 2.5 inches longer than the second largest sand perch*” [36]; укр. *дракончик великий* [27], *дракончик малий* [27]), так і безвідносно до інших членів родини (англ. *slender clingfish* [35, p. 110], укр. *калкан великий* [27], *катран малий* [27], *іглиця мала* [27]).

Крім цього, мотиватори рівня кількості можуть стосуватися лише окремих частин тіла особин, наприклад: англ. *bigeye thresher* – “*Eye large, extends to top of head (permits vision overhead)*” [35, p. 27], укр. *бонс великоокий* – “*Очі великі*” [27], англ. *big scales* – “*Most of these small deepsea fishes are black or dark brown, with large, cycloid scales*” [35, p. 123], *largemouth bass* – “*It has a distinctively large mouth, as the end of its maxillary (jaw) falls below or beyond the rear margin of the eye*” [37, p. 40], *megamouth shark* [40], укр. *окунь малоротий* [27], *буфало великоротий* – “*Навколо рота м'ясисті губи*” [27].

Окремих частин тіла риби стосуються квантитативи й у таких випадках, як-от: англ. *threespine stickleback* [34], укр. *колючка триголкова* [27], англ. *sixgill shark* [35, p. 19], англ. *tripletail* – “*The tripletail gets its name from its second dorsal and anal fins, which extend far back on the body so that the fish appears to have three tails*” [38, p. 251], укр. *тризубий бичок* [27], *багатоголкова колючка* [28], *дев'ятиголкова колючка* [27].

Мотиватори **кольоропозначення** фіксують в ономасіологічних структурах іхтіонімів особливості забарвлення риби. Здебільшого прикметник на позначення кольору представляє забарвлення більшої частини дорослих особин, причому перевага надається ахроматичним (психологічно елементарним) кольорам (англ. *blue shark* – “*The top of the body is deep blue, lighter on the sides, and the underside is white*” [40], *red snapper* – “*Coloration of the red snapper is light red, with more intense pigment on the back*” [40], *white grunt* [36], *black triggerfish* [40], *brown trout* [40], *white grunt* [40]; укр. *пагель червоний* – “*Спина і верхня частина боків оранжево-червонясті*” [32], *синець звичайний* – “*Колір спини темно-синій з зеленуватим відтінком*” [29], *тунець блакитний* – “*Забарвлення спини темно-синє, боки та черево – білі*” [27], *губань зелений* [27], *палтус чорний* [27], *вудильник чорно-червоний* [27], *буфало чорний* [27], *товстолоб білий* [27], *атерина коричнева* [28]).

Мотиватор на позначення кольору в мотиваційній базі може поєднуватися з партитивом, який імплікується: англ. *yellow bass* – “*It is distinguished by its yellow belly and the broken pattern in its lowermost stripes*” [40], укр. *жовтий окунь* – “*Жовтий окунь загалом схожий на окуня звичайного, відрізняючись від нього меншими розмірами, ширшим ротом та жовтими, а не червоними хвостовим, анальним та черевними плавцями*” [27].

Крім того, мотиватор кольоропозначення може стосуватися лише певної частини тіла, наприклад: *blacktip shark* – “*As the name implies, it is black-tipped on the insides of the pectoral fins*” [38, p. 197], *redeye bass* – “*As its name indicates, the redeye bass is characterized by the considerable amount of red in its eyes*” [37, p. 44], *yellowfin tuna* – “*The second dorsal fin and the anal fin, as well as the finlets between those fins and the tail, are bright yellow, giving this fish its common name*”

[40], *yellowfin grouper* [40], *bluegill* [40]; *білоочка* – “Очі великі, райдужка сріблясто-біла, звідси назва риби” [27], *червонопірка* – “Спинний та грудні плавці сірі з червоними верхівками, всі інші яскраво червоні” [27], *жовтохвіст* [27], *пічкур білопер* [27], *сонячний окунь синьозябровий* [27], *кефаль червоногуба* [28].

Цікавим є використання мотиватора кольоропозначення англійського іхтіоніма *green blenny*, де він указує на диференціацію особин за статтю – “*The Green Blenny has two colorations, with the males being green and the females red-brown*” [36].

На відміну від активного використання ахроматичних кольоропозначень у номінативних структурах іхтіонімів, відтінки кольорів обираються рідко (англ. *purple surgeonfish* – “*Upon collection the purple surgeonfish quickly changes to a uniform dark purple-gray*” [36], *orange roughy* – “*Actually a bright brick red in life, the orange roughy fades to a yellowish orange after death*” [40], *olive rockfish* – “*Identification: olive-brown above; paler below.*” [35, p. 151], *pink cardinalfish* [36], *rosy barb* – “*During the mating season, males flush with a deep rosy red color that gives the fish its name*” [40]; укр. *зубань бурій* [27], *бичок рудий* [27], *ніскарка сіра* [27].

У результаті дослідження можемо зробити висновок, що предикатно-аргументний різновид мотивації іхтіонімів досить широко представлений як в українській, так і в англійській мовах, оскільки значна частина інформації про світ має адекватний, об’єктивний характер і пов’язана з прямим значенням мовних одиниць, у тому числі іхтіонімів. Проведений аналіз показав, що спільними для англійських та українських іхтіонімів є такі мотиватори, як предикат способу поведінки та руху, локатив, квантитатив та мотиватор кольоропозначення. Тоді як предикат способу харчування, об’єкт харчування та темпоратив репрезентований лише в ономасіологічних структурах англійських іхтіонімів. Перспективу подальших розвідок вбачаємо в аналізі інших типів та різновидів мотивації іхтіонімів на матеріалі різноструктурних мов.

ЛІТЕРАТУРА

1. Березовская Е. А. Ихтиологическая лексика в говорах русского Севера. автореф. дис. ... канд. фил. наук : спец. 10.02.01 “Русский язык” / Е. А. Березовская. – Екатеринбург, 2006. – 20 с.
2. Блинова О. И. Мотивированность слова и функциональный аспект / О. И. Блинова // Русское слово в языке и речи : [сб. науч. ст.]. – Кемерово : Изд-во Кемеровского ун-та, 1976. – С. 16–26.
3. Браницька Я. В. Гастроніми в сучасній французькій мові : когнітивно-ономасіологічний аспект : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.05 “Романські мови” / Я. В. Браницька. – К., 2009. – 20 с.
4. Гак В. Г. Языковые преобразования / Владимир Григорьевич Гак. – М. : Школа “Языки русской культуры”, 1998. – 768 с.
5. Герд А. С. Проблемы формирования научной терминологии (на материале русских научных названий рыб) : автореф. дисс. ... доктора филол. наук. : спец. 10.02.01 “Русский язык” / А. С. Герд – Л., 1967. – 27 с.
6. Голев Н. Д. О некоторых ономасіологических особенностях диалектных

- наименований одной тематической группы : На материале народных названий рыб [Электронный ресурс] / Н. Д. Голев // Проблемы лексической и словообразовательной мотивации в русском языке : [межвуз. сб.] / [под ред. Н. Д. Голева]. – Барнаул : Изд-во АГУ, 1986 – Режим доступа : <http://lingvo.asu.ru/golev/articles/z68.html>
7. Гусева И. Г. Функционирование метафорических терминов в подъязыке ихтиологии / И. Г. Гусева // Материалы VII Международной научной конференции “Инновации в науке и образовании” – Калининград : Изд-во КГТУ, 2010. – С. 199–203.
 8. Деменчук О. В. Колоративна композита в англійській мові : когнітивно-ономасіологічний аспект : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.04 “Германські мови” / О. В. Деменчук. – К., 2003. – 19 с.
 9. Земская Е. А. Виды семантических отношений словообразовательной мотивации / Е. А. Земская // Wiener Slavischer Almanach. – 1984. – S. 3–23.
 10. Зиновьев В. Н. Мотивированность и немотивированность номинативных единиц русского языка в сопоставлении с другими славянскими языками / В. Н. Зиновьев // Эволюция и предыстория русского языкового строя : [сб. науч. тр.]. – Горький : Изд-во Горьковского ун-та, 1980. – С. 20–31.
 11. Калько В. В. Когнітивно-ономасіологічний аналіз назв лікарських рослин в українській мові : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 “Українська мова” / В. В. Калько. – Одеса, 2003. – 20 с.
 12. Кияк Т. Р. Мотивированность лексических единиц / Тарас Романович Кияк. – Львов : Вища школа, 1988. – 161 с.
 13. Козубенко И. И. Номинации классификаторов-ихтионимов в мифологической модели мира / Сборник научных трудов МПГУ. – М. : Прометей, 2006. – С. 134–139.
 14. Коновалова О. В. Мотивація англійських ентономімів у когнітивно-ономасіологічному висвітленні : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.04 “Германські мови” / О. В. Коновалова. – Одеса, 2009. – 20 с.
 15. Кубрякова Е. С. Типы языковых значений. Семантика производного слова / Елена Самойловна Кубрякова. – М. : Наука, 1981. – 200 с.
 16. Литвин І. М. Мотивація російських відсубстантивних прислівників у когнітивно-ономасіологічному аспекті : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.02 “Російська мова” / І. М. Литвин. – К., 2002. – 20 с.
 17. Лопатин В. В. Метафорическая мотивация в русском словообразовании / В. В. Лопатин // Актуальные проблемы русского словообразования. – Ташкент : Изд-во Ташкентского ун-та, 1975. – С. 53–57.
 18. Мілач С. Канатаційныя характарыстыкі і асацыятыўныя сувязі вобраза рыбы у фразеалогіі / С. Мілач // Роднае слова. – 2008. – № 11. – С. 54–58.
 19. Рибалко Н. С. Мотивація номенклатурних найменувань ссавців у сучасній англійській мові : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.04 “Германські мови” / Н. С. Рибалко. – Одеса, 2010. – 19 с.
 20. Селиванова Е. А. Когнитивная ономасиология : [монография] / Елена Александровна Селиванова. – К. : Фитосоциоцентр, 2000. – 248 с.
 21. Селіванова О. О. Когнітивний аспект дослідження явища мотивації / О. О. Селіванова // Лінгвістичні студії : [зб. наук. пр.]. – Черкаси : Брама –

ІСУЕП, 1999. – Вип. III. – С. 21–27.

22. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія / Олена Олександрівна Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2006. – 716 с.

23. Стройкова С. А. Номенклатура іхтіофауни в сучасній німецькій мові : когнітивно-ономасіологічний аспект : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.04 “Германські мови” / С. А. Стройкова. – Одеса, 2012. – 19 с.

24. Теория функциональной грамматики : Субъектность. Объектность. Коммуникативная перспектива высказывания. Определенность / неопределенность / [отв. ред. А. В. Бондарко]. – СПб. : Наука, 1992. – 304 с.

25. Улуханов И. С. О степенях словообразовательной мотивированности слов / И. С. Улуханов // Вопросы языкознания. – 1992. – № 5. – С. 74–89.

26. Усачева В. В. Славянская ихтиологическая терминология : Принципы и способы номинации : обратный словарь / Валерия Васильевна Усачева. – М. : Индрик, 2003. – 352 с.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

27. Вікіпедія : Вільна енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uk.wikipedia.org/wiki/>

28. Мовчан Ю. В. Риби України : таксономія, номенклатура, зауваження [Електронний ресурс] / Ю. В. Мовчан // Збірник праць Зоологічного музею. – 2008. – № 40. – Режим доступу : <http://zoomus.lviv.ua/files/FISHES%20of%20UKRAINE.pdf>

29. Риби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ribakiriba.ucoz.ua/>

30. Словник української мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sum.in.ua/>

31. Фауна України. Риби / А. Я. Щербуха. – К. : Наукова думка, 1982. – Т. 8. – Вип. 4. – 384 с.

32. Червона книга України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://redbook-ua.org/>

33. All Sands : over 7000 grains of Knowledge and Counting [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.allsands.com/pets/fish/>

34. E-Nature : Bringing Nature to Life [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.enature.com/fieldguides/view_default.asp?curGroupID=3

35. Eschmeyer W. N. A Field Guide to Pacific Coast Fishes of North America / William Nicholas Eschmeyer. – Boston : Houghton Mifflin Company, 1983. – 233 p.

36. Mexfish : Mexico fishing reports, fish photos, and fish species identification information [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mexfish.com/>

37. Schultz K. Field Guide to Freshwater Fish / Ken Schultz. – Hoboken : John Wiley & Sons, 2004. – 257 p.

38. Schultz K. Field Guide to Saltwater Fish / Ken Schultz. – Hoboken : John Wiley & Sons, 2004. – 274 p.

39. Sea and Sky : Deep Sea Creatures [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.seasky.org/deep-sea/deep-sea-menu.html>

40. Wikipedia : The Free Encyclopedia [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://en.wikipedia.org/>